

Văn chương của Vũ Hùng không chỉ dành cho thiếu nhi. Những trang viết của ông đều có thể là cái cớ để mỗi người suy ngẫm về cuộc sống theo cách của mình, kể cả người lớn lẫn trẻ em. Riêng đối với các độc giả thiếu nhi, trong quan niệm của tôi, một cuốn sách viết điệu nghệ đến đâu, cách tân mới mẻ, lớp lang thú vị đến thế nào mà không gợi cho trẻ được sự rung động trước cái đẹp, không khiến được trẻ bắt đầu nghĩ, bắt đầu nhìn xung quanh, bắt đầu lắng nghe, bắt đầu muốn hiểu, bắt đầu muốn biết thêm, và đương nhiên, bắt đầu muốn đọc và muốn trải nghiệm những gì đã gặp trong cuốn sách, bắt đầu muốn đi xa hơn cả cuốn sách... thì cuốn sách đó chưa phải dành cho tuổi nhỏ. Thế thì, phải nói, tác phẩm của Vũ Hùng chính là thứ mà các em đang cần. Ngôn ngữ trong sáng, mạch lạc. Trường từ vựng phong phú, đặc biệt là những từ gợi tả, cung cấp cho các em vốn từ chuẩn xác và sinh động. Câu chuyện đôi khi chỉ là lời kể thật thà nhưng tinh tế về những gì mình đã trải qua, có lúc nhà văn lại để cho trí tưởng tượng bay bổng vẽ nên thế giới lộng lẫy của mình. Trong thế giới ấy, cái đẹp là chủ đạo. Một thế giới đầy ắp thông tin, cảm xúc, tràn ngập vẻ đẹp của thiên nhiên xứng đáng là thế giới để trẻ em bước vào.

Sao Sao

Trên cao nguyên có một đồng cỏ ở rất xa chỗ sinh sống của loài người. Nơi ấy có một dòng suối trong như pha lê và những tảng đá vân nằm giữa những đám hoa bướm bướm, hoa thạch thảo màu hồng, màu tím.

Muốn tới đây phải vượt qua những cánh rừng, những dãy núi, những dòng sông... Muông thú gọi đó là làng Hươu. Làng Hươu là quê hương của những chú hươu con trong truyện này.

*

Chú hươu ấy là con út của vợ chồng Hươu Xám, Chú ra đời vào một ngày nắng ấm tháng Ba.

Bữa ấy hươu Mẹ bỏ nhà ra đi từ sớm. Nó tìm vào một

nơi sâu thẳm trong rừng. Chỗ nó nằm ổ là một nệm cỏ nó thường lui tới, giữa những bụi rậm mịn màng, xa mọi lối đi.

Vừa lọt lòng, được liếm khô bộ lông, hươu con đã sục tìm vú mẹ. Bú no, nó bỗng thấy da sần, chân cứng. Nó nhồm dầy, ngơ ngác dụi dàng. Ngả người trên những cặp chân thanh thanh, nó lướt cái mõm ẩm ướt trên lưng, nơi mọc rất nhiều những vì sao trắng.

Hươu con ở trong rừng với mẹ một tuần trăng. Suốt ngày nó bú và nhảy tung tăng bên chân mẹ. Lúc mỗi nó nằm ngủ dưới bóng cây. Chẳng ai nhận ra được đó là một chú hươu non: Bộ lông vàng tươi của nó lẫn vào nền đất và những ông sao trên lưng lẫn với những đốm nắng.

Khi hươu con đủ sức đi theo bầy tìm ăn, hươu mẹ dẫn nó trở về. Bầy đón nó ở đầu làng. Một lão hươu già cúi xuống xốc bổng nó lên bằng cặp gạc nhiều nhánh. Lão gật gật cái đầu bù xù những đám lông xám, như để cân xem chú hươu con nặng nhẹ ra sao.

- A! Nặng đây! - Lão nói như reo, đôi mắt mở to vì lạ lùng.

Nhìn những dấu vết trắng muốt trên lưng em, các cô hươu cũng mở tròn đôi mắt. Họ kêu lên:

- Xinh quá! Nhiều sao quá!

Một cô đề nghị:

- Bố mẹ đặt tên em là Sao Sao⁽¹⁾ nhé! Bao nhiêu là ông sao trên lưng em.

Thế là hươu con mang cái tên xinh đẹp Sao Sao. Chú đi đâu, dân làng Hươu cũng gọi “Sao Sao! Sao Sao!” với một giọng chứa chan thương mến.

Thuở xưa cuộc sống nơi làng Hươu thật sung sướng, chẳng ai phải lo ăn bao giờ. Cỏ và dây leo mọc khắp nơi. Đồng rộng, suối trong, ra khỏi nhà một bước đã thấy thức ăn, thức uống. Dân làng Hươu đều béo mập.

Nhưng những ngày ấy xa rồi. Loài hươu sinh đẻ quá mau, trời lại hạn hán, vì thế thức ăn trở nên khan hiếm. Từ đó ở làng hươu sinh lệ: Các chàng trai hươu lớn lên phải đi xa. Họ đi tìm kiếm, khám phá một vùng đất mới tốt tươi để dời làng.

Vợ chồng Hươu Xám đông con nên đã dọn một cái ổ lớn trong bãi lau. Ổ lót cỏ thơm lẫn với hoa lau, lấy lá lau làm mái, thân lau làm cửa. Đường vào đầy ngập lá khô để kẻ lạ mặt tới, lá kêu sột soạt báo hiệu từ xa.

Khi Sao Sao ra đời, các anh lớn của nó đều đã lên đường. Nhà vắng lặng, ổ lau càng rộng. Có những chỗ chẳng còn ai nằm, làm thành những hõm sâu trống trải trong nệm cỏ khô. Hươu mẹ thường bảo:

(1) Trường Sơn có hai loài hươu mang dấu sao trắng: Hươu sao mang dấu sao suốt đời. Cà tong mang dấu sao lúc bé, lúc già thì bay bớt dần. Chú hươu trong truyện này là con cháu loài cà tong.

- Sao Sao này! Cái giường ở cạnh lối đi là giường của anh Cả. Còn hai giường bên là của anh Hai, anh Ba...

Tiếng mẹ dịu dàng như đượm bao nhiêu là buồn thương.

Sao Sao đã sống một thời thơ ấu sung sướng. Ngày lại ngày nối tiếp nhau qua. Từ sớm tinh mơ đến lúc nắng lên, vợ chồng Hươu Xám dẫn các con đi ăn. Họ đi cùng các gia đình hươu bạn trong bầy. Cánh đồng cần cỗi nhưng sương mai làm cho cỏ lá non tươi. Hươu Xám kiếm cho Sao Sao những chiếc chồi xanh, những búp nấm hoặc những trái vả chín mọng. Nó ăn chưa hết thì mẹ và các chị đã bứt cho nó bao nhiêu là dây lạc tiên với những chùm hoa trắng long lanh.

Bữa ăn chiều bắt đầu vào buổi hoàng hôn, lúc rừng đã hoàn toàn im vắng. Gia đình chú hươu con đi tìm mộc nhĩ và những búp nấm. Họ lang thang ngoài đồi cây, đi dọc các bờ suối và chỉ trở về khi lưng đã ướt đẫm sương đêm.

Mát mẻ và bình yên quá, những đêm dài trong ổ hươu. Sao Sao nằm gối đầu trên lưng mẹ, thong thả nhai lại mớ thức ăn kiếm được bữa chiều. Qua những lá lau đung đưa, nó thấy một khoảng trời với vợ. Với những vì sao lấp lánh, khoảng trời ấy giống hệt một mảng lưng của loài hươu sao.

Trong lúc Sao Sao nhai, lão Hươu xám thì thầm nói về những đứa con đã lên đường. Họ là những chàng hươu chăm chỉ và can đảm. Nhưng hẳn là họ đã gặp những

chuyện không may: Đã mấy năm ròng họ bật tin tức, khiến cả nhà thấp thỏm chờ mong.

Các chị của Sao Sao khẽ nói:

- Nếu các anh tìm được vùng đất mới để dời làng thì em sẽ được sung sướng, Sao Sao ạ! Lớn lên em chẳng phải đi xa nữa. Lúc ấy ta sẽ bỏ lều cũ, trai tráng chỉ cần ở nhà xây dựng xóm làng.

Hươu con nghĩ đến lượt nó, nó cũng sẽ hăng hái lên đường như những gã trai khác trong làng. Nhưng khi nó thì thầm với các chị về ý định của nó thì các cô hươu cười lên rinh rích:

- Eo ơi! Khiếp chưa! Sao Sao xinh như một em bé gái, thế mà dám nghĩ đến chuyện đường xa.

Sao Sao chẳng vừa lòng. Nó nhồm ngay dậy:

- Em là bé gái? Mà bé gái thì cũng đi xa được chứ sao!

Các cô hươu càng cười:

- Em không là bé gái thì là gì? Sừng gạc của em đâu? Em có hơn gì các bé gái nào?

- Không! Em sẽ có một cặp gạc thật nhọn, thật to. Bao giờ có cặp gạc ấy, em sẽ lên đường như các anh khác trong nhà.

*

Sao Sao có bao nhiêu là bạn. Đó là những cô và cậu hươu ra đời cùng một lứa với nó. Họ đều sàn sàn bằng nhau vì loài hươu rừng sinh đẻ vào cùng một dịp trong năm: Tháng Ba và tháng Tư.

Các cô hươu mang những cái tên thật đẹp. Người thế nào thì cái tên thế ấy: cô Ngơ Ngác, cô Bình Yên, cô Dịu Dàng... Tên các cậu hươu thì hùng dũng hơn. Cậu nào có tài nhảy thường mang tên Chớp Lửa hoặc Gió Lốc. Cậu nào chăm chỉ luyện tập thân hình rắn chắc nở nang thì mang tên các trái núi trong vùng hoặc tên các loài gỗ: Núi Lam, Đá Bạc, Gụ Nâu, Lim Đen...

Nhưng không phải ai cũng có được cái tên vừa ý. Trong lứa của Sao Sao có một cậu hươu vừa còi cọc lại vừa cộc đuôi. Cậu không may mắn, mới sinh ra đã chịu tật nguyên: Cộc đuôi là một bất hạnh rất lớn đối với thú rừng, cậu hươu ấy chẳng có gì xua đuổi ruồi muỗi. Cậu bị gọi là Hươu Cộc. Bạn bè gọi thế để đùa vui thôi, cũng chẳng ai có ý gì độc ác.

Nhưng Sao Sao nhận thấy cậu hươu xấu số buồn thiu khi có ai gọi cậu. Cậu cụp tai xuống để khỏi phải nghe và lảng tránh vào một nơi khuất nẻo, xa bầy.

Cả đến cha mẹ cậu cũng buồn phiền. Họ than thở:

- Tội nghiệp quá! Chúng tôi muốn sinh đứa con khỏe mạnh tốt lành như bầu bạn của nó, ai ngờ nó lại tàn tật, dở dang.

Sao Sao bảo lũ bầy:

- Bạn ấy có tự mình làm ra tật ấy đâu mà ta chê trách.

Ông bà Hươu Xám vẫn bảo Sao Sao: Hãy gắng tìm những cái đẹp của bạn thì hơn.

Sao Sao sớm nhận ra cậu hươu bạn tuy còi cọc và cụt đuôi nhưng rất tốt bụng. Đôi mắt triu mến của cậu lúc nào cũng nhìn đắm đắm. Đôi mắt như luôn luôn hỏi: “Bạn có cần gì ở tôi không?”

Vì nhỏ người, cậu có thể dễ dàng lách vào những chỗ rậm rạp, vì thế luôn tìm được những vạt nấm ngon để gọi bạn đến ăn cùng. Cậu còn rất can đảm. Không ai luôn qua gai góc tài bằng cậu. Một lần bầy hươu gặp thú dữ, chính cậu đã nhử con thú đói mỗi đuổi theo vào bụi rậm để bầu bạn chạy thoát.

Một hươu con tốt bụng và can đảm như thế xứng đáng được mang cái tên thật đẹp. Sao Sao tự hỏi “Hãy gọi bạn ấy là Hươu Mắt Đen. Mà không, vì bạn ấy nhỏ nhắn, phải gọi là Nai Bông mới đúng”.

Nai Bông là cái tên mà các bác nai mẹ vẫn dùng để gọi những đứa con bé bỏng xinh xinh của họ.

- Nai Bông ơi! - Sao Sao kêu rất to. - Dẫn bọn mình đi tìm nấm hương đi. Cậu tài lắm, nấm ở đâu cậu cũng tìm ra được. Ăn xong, dạy bọn mình luôn qua các bụi gai rậm nữa nhé!

Cậu hươu bị tật biết bạn đặt tên mới cho mình. Cậu tự bảo “Ta sẽ mãi mãi nhớ ơn Sao Sao”. Mắt cậu sáng lên long lanh. Từ những bụi cây vắng lặng, nơi cậu lẩn tránh, cậu lại vui vẻ trở về nhập bọn với bầy.

Thế là cả lũ hươu con lại thả sức vui đùa. Sao Sao rất thích chơi trò đuổi nhau và trốn tìm với các bạn. Đó chẳng phải chỉ là những trò chơi mà còn là những bài học: Một con hươu cần phải có khả năng chạy trốn và lẩn tránh kẻ thù. Nai Bông cũng chơi rất hăng. Khi chú Hươu bị bịt mắt kêu “Năm... mười... mười lăm... hai mươi... xong chưa... mở mắt đi tìm...” thì cùng với Sao Sao, Nai Bông nhảy vút đi như một tia chớp. Họ biến mất sau một rặng cây và đến một chỗ ngoặt bên bụi rậm, họ nằm rạp xuống. Thế là ngay cả con mắt của loài hươu cũng khó nhận ra họ: Với những dấu trắng trên chiếc lưng vàng, họ đã hoàn toàn chìm lẫn vào mảnh đất đầy lá úa và những đốm nắng.

*

Mùa mưa đã bắt đầu. Trời đất mát dịu và tràn trề một màu xanh lá. Mưa rơi miên man ngày đêm, khiến những con suối biến thành những dòng sông tràn bờ mênh mang. Nước cuốn băng băng như bầy thú rừng đang lao chạy, giận dữ đổ ào ào xuống những tảng đá chắn lối rồi qua khỏi đó lại chảy êm ả, hiền hòa. Từ đấy, dòng sông lặng lẽ trôi, khi thì trắng bạc như ánh trăng, khi thì trong xanh như thảm cỏ.

Không một con hươu nào trong đàn không sung sướng vì mùa mưa. Cây cối mơn mớn những lá mới, khiến chúng hồi tỉnh lại sau những ngày đói kém.

Chỉ riêng chú hươu con không thấy vui. Có hai vật gì trôi lên trên đầu nó, làm nó lên những cơn sốt. Lông nó rụng đi từng mảng.

Hươu mẹ bảo: “Cặp nhung đấy Sao Sao ạ! Cơn sốt sẽ qua đi và con sẽ có hai chiếc gạc mới”.

Hai chiếc gạc lớn như cửa các anh hươu trai trẻ! Chú hươu con chờ mong nhưng nó đau làm sao. Nó lách vào rừng sâu để không ai thấy nó trần trọc vì đau. Nơi đó không khí trong lành và nhiều bóng mát, đôi sừng non của nó sẽ không bị ruồi mòng châm hồng hoặc nắng làm cho héo quắt.

Cặp gạc mới đội thủng da thịt Sao Sao. Chúng nhô lên như hai trái đào mọng, phủ một lớp da lông mịn hồng. Rồi chúng chia nhánh và rần lại.

Sao Sao cà đầu vào cành cây. Những mảng da bọc ngoài rơi đi, cặp gạc hiện ra óng ả. Đồng thời những đám lông cũ rụng hết. Sao Sao đã thay xong bộ áo mới. Bộ áo sẫm màu đi đôi chút và đã bay bớt dăm ba dấu sao. Dấu sao báo hiệu năm tháng cùng tuổi tác: Chàng hươu càng lớn, chúng theo nhau bay đi càng nhiều.

Cặp gạc đầu tiên của Sao Sao còn rất bé nhỏ và mảnh mai, một cặp gạc chia vôi như thú rừng thường gọi. Nhưng